

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(22.)

Költ *Bétsben*, Szent-Mihály-Havának
 (Septembernek) 13-dik napján, 1793-dik
 Esztendőben.

Hadi Környürlállások.

Oda Küsztin!

Halálra ítéltetett Augustusnak 27-dikén,
 estvéli 9. óra előtt három fertállal. —
 Vátiq nem hagyta volna ő magát, még a'
 temérdek Tanúk ellen is; de nem lehetett
 semmi hafzna menttségének: — mert a'
 Jákobinusok' Bálványjai *Marát* és *Robers-*
pierre vóltak a' Vádolói. — Vátiq útalt ő
 néhai Hadminister *Börnonvillyre*, 's ezt

B b.

vetette sok romlásoknak okául, és jóllehet fogsága előtt is gyakran tselekédte vólt már ő ezt: még is tsak azt ítélte ezen menttségről a' Vádoló Prókátor, hogy azért van az mindég a' szájában *Küsztinnek*, mivel nemlehet *Börnonvilyt* (*Tseh Országból el-hivni, 's*) kérdőre vonni. Kívánt vólna *Küsztin*, *Houchard*, és más Generálisokkal is szembe állíttatni (konfrontáltatni); de ezen kívánságra a' vólt a' felelet, hogy vezedelmére szolgálna a' Közöns. Társaságnak, ha annyi Generálisok el-hivattatnának mostanság a' Seregektől. — *Küsztin'* dolgában, maga eleibe tzitálta vólt a' N. Gyűlése, Auguft. 21dikén a' Revolutzion. Törvényfzék' Prézesét, és Fiskálissát, kik mind ketten beszédeket tartottak a' Gyűléshez. Az első, így szóllott a' többek között: „Olly delikát (vigyázást kívánó) hivatalú Embereknek, mint a' millyenek mi vagyunk, a' kik mindenkor kéfzék tselekedni mind azt, valamit kívánni lehet egy valóságos Republikánustól, nehezen esik az: midőn látjuk, hogy szüntelen *incivismussal* (rossz polgársággal) vádoltunk, fundamentom nélkül.“ — Következendő ki-fejezésekkel végezte beszédét: „Ha mi, a' *Küsztin'* protzeffzusán nem megyünk olly sebességgel (*rapidité*), mint a' millyen kívántathatna: oka az, mivel-hogy meg nem engedik azt az igazság, és

bóltesség, mellyek tzimerezik az igaz Republikánusokat. “

A' *Valentziai* vóltt Kommendáns, *Ferrand* Generális, rá írt a' N. Gyűlésére az *Abtey* nevű tömlötzből, 's okát tudakozta tőle, véletlen árestáltatásának. A' N. Gyűlése, által-adatta *Ferrand'* levelét a' Közjóra ügyelő Deputátziónak.

Az *Alpesi* Fr. Sereg' kormányozása kivétetett *Flers* Generális' kezéből, 's bízott *Barbantane* Generálisra.

A' Frantzia Közjóra ügyelő Deputátziónak javaslására, következő tzikkelyeket állított-meg Augustus' 23-dikán a' Nemzet-Gyűlése:

1.) A' Nemzet' épületei, Katonák lakására fordíttatnak; a' közönséges piatzokon fegyver készítő műhelyek állíttatnak fel; a' puskák azoknak adatnak, a' kik Ellenségre mennek; a' kik belől a' Köz. Társaságban tesznek katonai szolgálatot, csak dárdákat kapnak; minden hátas, és egyéb lovak is, a' mellyek nem földműveléshez valók, el-vétetnek.

2.) A' Közjóra ügyelő Deputátzió fogja el-intézni mindenütt, a' Fegyver-fabrikák' fel-állítást, mellyeknek közép-pontja *Párisban* lesz. Erre a' végre, 30 millió livrák rendeltetnek. A' kit mitsoda munkára ki-néznek a' Nép' Képviselei: nem lehet arra néki maga helyett mást elő-állítani.

3.) Minden nőtelen, vagy magzat nélkül való özvegy Frantziák, 18 éltendőtől fogva 28 éltendősig, haladék nélkül özve-gyüllyenek a' magok Disztriktus-soknak fő helyébe, a' hol fegyverben gyakoroltatnak, 's várják az indulás eránt való parantsolatot.

Nagy a' költsönös gyűlölség, az igaz, átallyában is a' *Republikánus* és *Royalista* (a' Közöns. Társaságot, és Királyt-kívánó) Frantziák között; de a' *Nizzai* Republik. Frantziák azért is mérgelődtek különösen a' *Marfziliai* Royalistákra: mivel — a' mint egy *Turini* Levél bizonyítja — sok olyan eleséget, és munitziót el-vettek ezek, a' mellynek *Nizzába* kellett volna vitetni.

Lyon Városáról — a' melly hazája vólt a' selyem - készítésnek, 's leg-jobban bírta vala még magát a' Frantzia nagy Városok között — olly tudósítások érkeztek mostan *Helvétziából*, hogy mivel látták annak Jákobinus Lakosai, a' Királyt-kívánó Lakosoknak nagyobb száموkat, 's erejeket: *Heroftratus'* módjára akartak diadalmaskodni, fel-gyűjtván az egész Várost.

A' *Nagy - Britanniai* Udvarnál lévő *Északi-Amerikai* Követ *Pinkney* Úr meg-fzöllította a' *Londoni* Minisztériumot az eránt, hogy az 1783-dik éltendőbéli Békesség-kötésnek sok tikkelyeit nem tellyesítette

Nagy-Britannia, és hogy a' Frantzia Országba szándékozó terhes hajóik az Amerikai szabad Státusoknak le-tartóztattnak a' N. Britanniai ki-kötő helyekben; 's az azokon lévő hajós Legények, N. Britanniai hadi-hajókra szedetnek-el.

A' *Stokholmi* Orosz Követ *Nothbeck* Úr, következő értelmű feleletet vett azon jelentésre, melyet a' Frantziákkal folytatott *Svéd* kereskedésnek félbe-szakasztása végett közölt a' maga Tsászárnéja' nevében, a' *Südermannlandi* Hertzeggel, *Svéd-Ország*nak mostani Kormányozójával: „Mivel arra a' végre, hogy fenn-állhasson *Svéd-Ország*, igen nagy eszköze ennek a' kereskedés: ez okon, nem is hagyhatja-helyben annak meg-szoríttatását a' *Svéd* Udvar; hanem az eddig való kötésekhez köteles magát tartani: következőképpen kéri 's reményli az *Orosz* Udvartól, hogy a' melly parantsolatokat adott ebben a' tekintetben a' maga Tisztviselőinek: vissza fogja venni azokat.“ — A' *Pétersburgi* *Svéd* Követ *Stedingk* Úr is adott-által az *Orosz* Minisztériumnak egy választ, melyet következő ki-fejezésekkel végzett: „A' (*Svéd*) Igazgató Királyi Hertzeg, olly erős bizodalommal viseltetik a' Tsászárnénak, mint *Svéd-Ország*' Frigyesének való-ságos, és változhatatlan barátságához: hogy soha el nem hitetheti magával, hogy ollyat kívánnyon tőle valamit ő Tsászári

Felsége, a' mi egygy-általlyában árthatna Svéd-Ország' igazságos javának; avagy tsak leg-kisbennyire is meg-sérthetné azt.“

(Az említett parantsolatok fzerént, tartoznak a' napkeleti és éjszaki tengeren kerengő Orosz hajós Sereg' Vezérei el-venni minden úgy-nevezett Frantzia zászlós hajókat, vagy minden más hajókat is, mellyek Fran. zászlót mérészelnének fel-tenni; a' neutrális hajókat pedig, mellyek teréhvel szándékoznak Frantzia-Országba, megállítani, 's választatni vélek e' kettő között: hogy vagy vissza-térjenek egyenesen Országokba; vagy valamelly neutrál. ki-kötő helybe vegyék magokat.)

A' *Stokholmi* Anglus Követ' jelentésére, mellyet az Július' 30-dikán közlött a' Svéd Udvarral, e' vólt a' felelet: „Többet ígér magának az Igazgató-Hertzeg, *Svéd-Ország* eránt való gondolatairól ő *Nagy-Britanniai* Felségének, hogy sem mint az eddig való Kötéseknek, ő Felsége' részéről lejendő meg-tartatásokat tökéletesen ne hihetné; valaminthogy ezen tekintetben *Svéd-Ország* is mindenkor tellyesíteni fogja maga kötelességeit.“

Dünkirchen Vátát fel-kívánta *York* Hertzeg; de a' Frantzia Kommendáns ezt felelte: „Generális! Én, a' ki a' Frantzia Közönséges-Társaságnak eránttam való bizodalmát jól tudom, és érzem, vettem

Aug. 23-dikán a' Kegyelmed írását, mellyben azt kívánna tőlem, hogy engedjem-által *Dünkirchent*. Én erre semmit egyebet nem felelhetek, hanem hogy azokkal a' vitéz Republikánusokkal, kiket szerezésem vagyon kormányozni, meg tudom óltalmazni a' Várat."

Gróf *Clerfayt* bé-küldötte Sept. 2-kán délben, *Deutschmeister* Reg. jebéli Májor *Blavier* Urat *Quesnoi* Várába, 's általa, írásban is, szóval is fel-kívánta a' Várat; de mind a' Polgári Elöljáróktól, mind a' Kommendánstól azt a' választ vette: hogy állhatatosan fog a' Vár óltalmaztatni. Az nap, délutáni 5 órakor tehát el-kezdették ágyúink az első ostrom-árokából való menydörgést, jó foganattal; a' Várbéliek is ágyúztak-ki, de csak lassan.

A' Hg *Koburg*' Armádiájával egyesültt Hollandusokat nem csak *Lanoynál*, hanem *Meninnél* is meg-támadták a' Frantziák Aug. 27-n; de hat ágyút vesztettek, embert pedig többet hat száznál.

Koburg Hertzeg' fő kormányozása alatt lévő Hannoverai Feldmarsall *Freitag* Aug. 21, 23, és 24-dik napjain többet fogott 300 Frantziáknál, kik között 18 Fő Tisztek is vagynak; 's nyert 14 négy fontos, 2 öt fontos, és 5 fél fontos golyóbisú ágyúkat; hat puskaporos, és golyóbisos szekereket; 9 zászlókat 's a' t. Igen ditséri *Freitag* Feldmarsall, *Fábry* Gen. Májorun-

kat; *Utz* Blankenstein-Hufzár Májort; és *Laudon'* szabad Seregebéli *Schlichtich* Fő Hadnagyot, derék magok-viselésekről.

Frantzia, és Ausztriai Hennegau' lzélein, *Maubeuge* Frantzia Várhoz nem messze táborozó *Latour* F. M. L. tunkat, egéiz fekvése sorjában meg kísértette Septembernek első napján egy falka ellenség: tzéllját mindazáltal el nem érte. *Blankenstein* Hufzár Reg. béli Oberster Gr. *Hadik* kormányozza, a' *Latour* Serege bal szárnyának első vigyázóit. Ezzel, és *B. Révay* Fő Strása-Mesterrel nem tsak szembe nem állott a' Frantziaság; hanem nyomúlt - vissza, valamint tsak lehetett, előttök.

Eszterházy - Hufzár Májor *Lepper* Urat el-küldötte Aug. 31-dikén F. M. L. *Benyovszki*, hogy vizsgálná-meg az Ellenség' táborát, melly fekszik *Vitrynél*, *Douay* Varán alól nem sokkal messzebb egy mérttföldnél. A' mint szerentséssen vissza-tért volna a' vizsgálódásból: *Douai* és *Cambray* Várak között négy Frantzia Vadász Katonákat fogott.

Wurmser Vezérünk' tudósítása szerént, 3 gyalog Batalion, és 300 lovas Frantziaság ki-indult *Lauterburgból* Sept. 1. n., a' *Spirai* Püspökségnek *Rheinzabern* Városotskája felé; de Népeink által vissza-térítettett, 's vesztett is tiz Embert.

A' *Zweybrücki* Hertzegségből, Auguft. 31-dikén költt tudósítások lizerént, tsupán az egy *Bergzaberni* Kerületet hódíthatták magok részekre ezen említett Hertzegségben a' Frantziák; de *Bergzabern* Városa is meg-adta az árrát a' frantziáskodásnak. A' dolog így történt: Három Ts. Kir. Batalionok meg-kérték a' *Bergzaberni*akat: hadd masirozhassanak-által a' Várossokon. Ezek, nem hogy jó feleletet adtak vólna; hanem a' hozzájuk küldetett Trombitást öfvedarabolták, 's kapujaikat bé-zárák. Felbuzdúlván ezen a' Tsáfz. Kir. Vezér, neki fzegeztetett tiz ágyúkat a' Város' kapuinak; 's minekutánna le-lövette vólna azokat: bé-vitte Katonáit a' Városba, a' hol mindjárt elő-mutattatta magának a' nem-frantzia gondolkodású Lakosok' neveiket, a' kiknek házaikat tehát nem bántatta; hanem a' több Lakosokét meg-engedte ki-rabolni.

Hertzeg *Koburg*, és Gróf *Wurmser* Vezéreink, olly parantsolatot vettek ő Ts. Kir. Felségétől, hogy a' melly Frantzia Katonák kéntelenek lesznek ezentúl felfogadni, hogy az egyesült Hatalmasságok ellen fegyvert nem fognak: arra is kötelezessenek egyszersmind, hogy a' *Gaston*' Serege, vagy a' Királyt-kívánó Frantziák ellen sem hadakoznak.

Helvétziának Geneva (Genf) nevü frigyes Városából írják, hogy a' Tsáfz. Kir., 's *Pedemontziumi* Seregek, és a' Frantziák

között 3 óráig való verekedés volt Auguszt. 21-dikén, *Salanche*, és *Cruse* Városai között *Szabaudia (Savoyen)* Tartományának. Az egyesült Seregek voltak kezdői a' viadalnak; a' Frantziák ellenben a' végzői: mert meg-fzaladtak a' tsatapiatról, minekutánna hat száznál többen hüllottak volna el közzülök. El-vezítették egész táborjokat is, négy ágyújokkal együtt. *Geneva* Városához fél óránnyira állapodtak - meg, 's ott bé-sántzolták magokat. Ezt látván a' Genevaiak, nagyon meg-rémültek: zárták tüstént a' kapujaikat, 's ágyúkat vontattak - fel a' bástyákra. — Azt is *Genevából* írták Auguszt. 23-dikán, hogy *Montferrat* Szárdiniai Hertzeg, le-fzállítván a' kormányozása alatt lévő Seregofztályt *Sz. Bernárd*-hegyéről, bé-kerített egy táborotskát, mellyben négy száz Frantziák voltak, 's 3 óránnyi időt engedett nékiek magok' meg-adására.

A' *Nizzai* Grófságban kormányozott Frantzia Vezérről, *Brunet* Fr. Generálisról, az a' hír, hogy heted magával együtt általment a' *Szárdiniai* Királyhoz.

A' Lord *Howe*' kormányozása alatt lévő Ánglus hajós Sereg, minekutánna előbbeni erejét meg-nagyobbította volna még egynehány hajókkal: ismét ki-indult a' *Torbayi* ki-kötő helyből, hogy felkeresse a' Frantzia hajós Sereget, 's vellefzembe szállyon.

Nápolyba egy Ánglus Kurir érkezett Auguft. 24-dikén reggel, a' ki mind a' *Nápolyi* Udvarnak, mind pedig az ennél lévő Ánglus Követnek *Hamiltonnak* nyomos foglalatú írásokat vitt. — *Hood* nevezetű *N. Britanniai* Admirálistól is vettek ezen kívül levelet mind a' *Nápolyi* Udvar, mind *Hamilton* Követ. — Egy Ánglus Fregát (közép nagyságú hadi hajó) is tért bé azon idő tájban a' *Nápolyi* ki-kötő helybe, melly *Szárdinia* Szigetének fő ki-kötő helyéből utazott vólt oda közelébb, hanem *Szárdiniába* *Gibraltártól* indúlt, a' hol ama' nevezetes néhai Frantzia Minifter *Calonne* is fel-ült reá. Mihelyt érkezett a' hajó: tüstént *Hamilton* Követhoz ment a' Kapitány, a' ki ismét mindjárt a' *Nápolyi* Fő Minifterhez *Actonhoz* ment azzal.

A' *Genuai* Közönséges Társasághoz, *Drake* nevezetű *Nagy-Britanniai* Követ érkezett Auguftusnak 15-dik napján, 's mindjárt egy Írást adott által a' *Dogenek* (Közönséges Társaság' Kormányozójának) melly Írásnak a' vólt — egy magános Tudósítás fzerént — a' foglalatja, hogy mondja meg kereken *Genua*, inkább akar e' *Frantzia* Ország ellen fegyvert fogni: vagy pedig az egyesültt Hatalmasságokkal szembe szállani?

A' mi eleséget, és munitziót *Moguntziában* kénytelenítették hagyni a' Frantziák, 37 egyenlő részekre osztatott a' fel átallyában, a' melly 37 részből 13 jut Tsászárho' Felségének; 14 a' *Prussziai* Királynak; négy a' *Saxoniai* Választó - Hertzegnek; ugyan annyi a' *Hassziai* Landgráfnak is. Eggy egy részt kapnak a' *Palatinátusi*, és *Darmstadt* Katonák.

Frantzia Ország.

A' Jákobinusok' Feje választatott, *Herault* után a' N. Gyűlésének is Fejévé, vagy Prézesévé: t. i. *Roberspierre*.

A' *Párisi* Kommendáns *Henriot* megfenyítettett kegyetlenségéért, de minthogy Jákobinus, igen kegyelmesen: mert tsak házi árestom diktáltatott néki. Ez az Ember, olly tselekedete által tett szert a' *Párisi* Kommendánságra, mellyért gillotinotatást érdemlett volna a' N. Gyűlésnek előbbeni végzése szerént. Azt a' törvényt hozta vólt t. i. a' N. Gyűlés a' lárma-lövésre nézve, hogy a' kire nem bíztatik az, 's még is mérészeli azt tenni: halállal büntetessék. Még is *Henriot* olly vakmerőségre vetemedett a' múltt Május hónapnak utolsó napján, hogy ki-sütötte közönséges engedelem nélkül a' lárma - ágyút, melly jeladás által öszve-tsődítette a' vastag Jákobinusságot: tsak hogy a' *Hegy*et győzedelmeskedtethesse a' *Völgyön*.

(*Völgynek* neveztetett az a' része a' N. Gyűlésének, a' mellyet meg-buktatott Májusnak utolsó, és Júniusnak második napján, a' most hatalmaskodó, és magát *Hegynek* (*Montagnenak*, vagy a' ki-mondás szerént *Montánynak*) nevező Rész. Egy Szakassza *Páris* Városának, olly kérést terjesztett eleibe a' N. Gyűlésének Auguft. 18-dikán: hadd nevezhesse ő ennek hatalmas részéről magát *Hegy - Szakasznak* (*Section de la Montagne.*) — *Chaumette* nevű Tagja a' Gyűlésnek, azt jegyzette meg az említett Város-Szakasz' kívánságára, hogy helytelen nevezetet akarna magára ruházni, úgymint a' melly, eggy olly szakadásnak emlékezetét marasztaná-fenn, a' millyennek soha se kellett volna lenni a' Közöns. Társaság' Képviselői között; 's javasolta, hogy inkább válasszanak magoknak nevet a' Közöns. Társasági virtusok közzül. De a' Deputáció tsak nem állott el a' kérésétől, mellynek bővebb megvizsgálása el-halasztatott azon okból: mivel-hogy sok héjjok vólt a' N. Gy. Tagjainak. — A' *Hegy* nevezetről vettek alkalmatosságot a' *Tolósai* Pátrioták is, azon ábrázolásra, mellyet Auguft. 10-dik napjára készítetttek. Ki vólt t. i. egy hegy formálva: a' hegy alatt egy potsolya, mellyben szemléltettek *Vergniaud*, *Buzot*, *Gorfas*, *Pethion*'s a' több ki-tsapott N. Gyűlési Tagoknak képeik.

Minekutánna a' *Tolósai* első Fiskális egy Beszédet tartott volna, az új Konstituczió ellen öszve-öszövetkezett Frantziák ellen: le-tsapott egy menykő a' hegy' tetejéről, 's porrá égette az említett képeket.)

A' Nemzet-Gyűlése, újra árestomba küldött a' maga kebeléből Aug. 21-dikén hat Tagokat, kiknek abból áll a' bünök, hogy *Haute-Vienne* nevezetű Közönséges Társaság - osztályba (Departemánba) a' mellynek t. i. Deputátusai vóltanak, egy levelet írtak Júniusnak második napján, mellyben kérték a' magok Departemányok-béli Polgárokat, hogy ne vegyék bé a' Nemzet Gyűlése' végzéseit. Egy ezen Tagok közzül, *Lesterp - Beauvais* nevű, megvallotta, hogy igen is több Kollégáival egygyütt, ő is alája írta magát az említett, és a' N. Gy. ben *Vernon* Tag által, közönségesen fel-olvastatott levélnek; hanem azt mondotta, hogy meg sem olvasta előbb mi van benne, tsak alá írta magát. ~ Szörnyű morgás (*violens murmures*) követte ezen feleletet; (Ezek magának a' *Párisi* fő Újságnak ki - fejezései.

Fournier nevű Könyvnyomtató, egy Munkát ajánlott Aug. 21-dikén a' Nemzet Gyűlésnek, melly Munka magában foglalja mind a' régi, mind a' most élő min-

den Népek' Religiójaiknak 's Isteni tiszteletek' módjának közönséges, és különös históriáját. — A' Nemzet Gyűlése azt végezte, hogy ezen ajánlás, meg ditsérve irattassék bé a' Jegyző-Könyvbe; maga pedig a' Munka, adassék által meg-visgálás végett, a' közönséges tanításra ügyelő Nemzet Gyűlési Deputátzióknak.

A' Törvényhozásra ügyelő Deputátzió, minekutánna el-készítette volna a' reá bizott polgári Törvénykönyvet (*Civilis Codexet*): eleibe terjesztette azt Auguszt. 21-dikén a' Nemzet-Gyűlésének. Áll az, 18 Titulusokból, és 724 Tzikkelyekből. Huszonegyedik esztendőre határozza az, a' tökéletes eszü ember-korra való jutást; 13-dik esztendőre a' Leányoknak férjhez-mehetéseket; 's 15-dikre a' Legényeknek házasságokat. — A' házassági egyességnek fel-bontására, vagy az el-válásra, elégnek itéli: ha a' két házas Fél közzül valamellyik állandóúl akarja az el-válást.

Magyar Ország.

A' *Bátskaságban* kezdett tsatornának (kanálisnak) készítése, szerentsés előmenetellel foly. Az ezt készítettő Társaság által elő-állított Fő Direktor, Gróf *Apponyi*, meg-nézegette nem-régiben az egész

kanális' sorját *Monofortól* fogva *Földvárig*, 's tökéletesen meg vólt elégedve minden intézetekkel.

B é t s.

A' melly Frantzia foglyokról irtuk vólt, hogy *Magyar* Országra vitetnek le 's nevezetesen *Eszékre*, *Peterváradra*, 's *Temesvárrá*: már a' múltt Kedden eggy; tegnap ismét más tsoport ment el azokból *Nuszdorfnál*, ide nem melleze, a' nagy *Dunán*.

A' *Nápolyi* Korona-Örököse, a' kinek jövendőbéli Feleségéül, *Clementina* Fő-Hertzeg-Asszony jegyeztetett-el Bétsben, 16-dik esztendejét tölté már el a' múltt Augufusnak 19-dikén, melly napot fényes pompával inneplett *Nápoly* Városában az egész Udvar; 's különösen meg-tisztelt a' Tsász. Kir. Követ Gróf *Eszterházy Ferentz* is: mert 40 Személlyre terített gazdag asztalánál mind meg-vendéglette a' külső Minifereket, és az Udvari leg-főbb Tisztviselőket.

